

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Németh Zsuzsanna ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű és III.rendű felperes neve (III.rendű felperes címe) III. rendű felpereseknek, a dr. Pásztor Pál ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve (**I. rendű alperes címe**) I. rendű, **II. rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kötelesrész kiadása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. május 8. napján meghozott 18.P.21.809/2011/44. számú ítélete ellen az I-III. rendű felperesek részéről 47., az I. rendű alperes részéről 45. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben, a következők szerint változtatja meg:

Kötelesrész jogcímén az I. rendű alperes fizetési kötelezettségét a felperesek részére személyenként 11.424.435 (Tizenegymillió-négyszázhuszonnégyezer-négyszázharmincöt) forintra és annak 2011. június 15. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napján, 2013. július 1-től a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára, a teljesítési határidőt 60 napra felemeli.

Az I. rendű alperes a kötelesrészért

- a **b.-i B.** utca 28/A számú ingatlan 1/1 részével,
- a **b.-i P.** utca 136/A számú ingatlan 5/6 részével,
- a **v.-i** ingatlan 1/1 részével,
- a **személygépkocsi típusa, forgalmi rendszámú** személygépkocsival,
- a **motorkerékpár típusa forgalmi rendszámú** motorkerékpárral,
- a **V.** Kft gyártmányú, **utánfutóval**,
- a **számon** nyilvántartott **kishajóval** és a **hajómotorral**,
- a **v.-i** ingatlanban 2007. október 9. napján kelt hagyatéki leltárban felsorolt ingóságokkal,
- a **b.-i P.** utca 136/A számú ingatlanban 2007. szeptember 13. napján kelt hagyatéki leltárban felsorolt ingóságokkal,
- a **b.-i B.** utca 28/A. számú ingatlanban 2007. szeptember 11. napján kelt hagyatéki leltárban felsorolt ingóságokkal,
- a **b.-i B.** utca 28/A. számú ingatlan 200.000 forintos bérleti díjával,
- és az örökhatározó 43.597 forint nyugdíjával felel.

Ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Az I. rendű alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőzi. Az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Az I. rendű alperes illetékfizetési kötelezettségét 441.000 (Négyszáznegyvenegyezer) forintra leszállítja. Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal külön felhívására személyenként 153.000 (Százötvenháromezer) forint elsőfokú eljárási illetéket.

Kötelezi az ítélőtábla az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek személyenként 57.000 (Ötvenhétezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a feleket, hogy fizessenek meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal külön felhívására: a felperesek személyenként 511.960 (Ötszáztizenegyezer-kilencszázhatvan) forint, az I. rendű alperes 1.075.000 (Egymillió-hetvenötezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek apja, örökhagyó neve (továbbiakban: örökhagyó) 2007. augusztus 7. napján végintézkedés hátrahagyása mellett elhunyt. A törvényes öröklés rendje szerint az örökhagyó törvényes örökösei gyermekei, a felperesek egymás közt egyenlő arányban. Az örökhagyó a 2007. augusztus 1-jén kelt írásbeli magánvégrendeletében úgy rendelkezett, hogy minden ingó és ingatlan vagyonát általános örököseként élettársa, az I. rendű alperes örökölje, többek között azért, mert két és fél éve tartó súlyos betegsége alatt lelkiismeretesen és áldozatkészen ápolta, gondozta. A végrendeletben az örökhagyó meghatalmazta élettársát, az I. rendű alperest, hogy a **hrs.** alatt nyilvántartott, **b.-i P.** utca 136/A. szám alatti felépítményes ingatlanban fennálló tulajdonrészét eladja és a megfizetett vételárat saját céljaira fordítsa. Kijelentette továbbá az örökhagyó, hogy három fiát az örökségből kizárja, mert két és fél éve tartó súlyos betegsége alatt soha nem látogatták, ápolásában nem vettek részt.

A hagyatéki eljárásban a felperesek az örökhagyó végrendeletét nem ismerték el érvényesnek. Az örökhagyó leltárba vett hagyatékát következő vagyontárgyak képezték:

1. a **b.-i B.** utca 28/A. szám alatti lakóház és udvar megnevezésű ingatlan 1/1 része (beköltözhető forgalmi értéke 50.000.000 forint, lakott értéke 35.000.000 forint),
2. a **b.-i hrsz.**-ú, **b.-i P.** utca 136/A. szám alatti ingatlan 5/6 része (értéke: 13.333.000 forint),
3. a **v.-i** lakóház és udvar megnevezésű ingatlan 1/1 része (értéke: 7.500.000 forint),
4. az örökhagyó nevéen nyilvántartott **személygépkocsi típusa forgalmi rendszámú** személygépkocsi (értéke: 1.000.000 forint),
5. az örökhagyó nevéen nyilvántartott **motorkerékpár típusa forgalmi rendszámú** motorkerékpár (értéke: 500.000 forint),
6. az örökhagyó nevéen nyilvántartott **V. Kft. gyártmányú utánfutó** (értéke: 100.000 forint),
7. az örökhagyó nevéen **számon** nyilvántartott **kishajó, hajómotorral** (értéke: 400.000 forint),
8. a 2007. október 9. napján a **v.-i** ingatlanban felvett jegyzőkönyvben felsorolt ingóságok 15.000 forint értékben,
9. a 2007. szeptember 13. napján a **b.-i P.** utca 136/A. szám alatti ingatlanban felvett jegyzőkönyvben felsorolt ingóságok érték nélkül,
10. a 2007. szeptember 11. napján a **b.-i B.** utca 28/A. szám alatt felvett jegyzőkönyv 1-58. tételei alatt felsorolt ingóságok 782.000 forint értékben,
11. a **b.-i B.** utcai ingatlan bérleti díja 200.000 forint/hó,
12. az örökhagyó által fel nem vett 43.597 forint nyugdíj,
13. az örökhagyónak az **U. Kft.**-vel szemben jogerős fizetési meghagyás alapján fennálló 2.900.000 forint követelése.

Hagyatéki terhek:

- temetési és kegyeleti költség 291.241 forint,
- közjegyzői díj 150.643 forint,
- az **O. Kft.** motorkerékpár tárolási költsége 146.500 forint,
- **II. rendű alperes neve** kötelmi igénye.

Az öröklési jogvitára tekintettel dr. **Sz.L.** közjegyző a 2008. január 4. napján meghozott **végzésével** az örökhagyó leltárba vett hagyatékát ideiglenes hatállyal, végrendeleti öröklés jogcímén az I. rendű alperesnek adta át azzal, hogy a felperesek figyelembe nem vett igényüket perben érvényesíthetik.

A II. rendű alperes a hagyatékban felvett **b.-i P.** utca 136/A. szám alatti ingatlan 1/6 részének tulajdonosa.

A felperesek a Fővárosi Bíróságon pert indítottak a jelen per I. rendű alperese ellen, keresetükben az örökhagyó 2007. augusztus 1-jén kelt írásbeli magánvégrendelete érvénytelensége, továbbá a Ptk. 607. § (1) bekezdése alapján törvényes öröklés jogcímén öröklési igényük megállapítását kérték. Az alperes a kereset elutasítását kérte. A Fővárosi Bíróság a 2011. január 4. napján meghozott **ítéletével** a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg az alperesnek személyenként 500.000 forint perköltséget. Az ítélet indokolása szerint a felperesek a perben kötelesrészre vonatkozó igényt nem érvényesítettek és a bíróság a végrendelet érvénytelenségét csak a felek által felhozott okok alapján vizsgálhatta, a megjelölt érvénytelenségi okok által szabott keretek között. A kifejtett részletes indokok szerint, a keresetben megjelölt érvénytelenségi okok alapján a végrendelet érvénytelensége nem volt megállapítható. Tekintettel arra, hogy az örökhagyó után végintézkedés maradt, az öröklés rendjét ez határozza meg, ezért a felperesek törvényes öröklésére megállapítás sem volt tehető.

A jelen perben a felperesek keresetükben az I. rendű alperessel szemben kötelesrész kiadására irányuló igényt terjesztettek elő azzal, hogy a bíróság kötelesrészüket elsősorban természetben adja ki. Módosított keresetükben kötelesrész jogcímén kérték tulajdonukba adni:

- a **b.-i hrsz.-ú**, természetben **b.-i B.** utca 28/A. számú ingatlant (továbbiakban: **B.** utcai ingatlan) személyenként 1/6 részben,
 - a **b.-i hrsz.** alatt felvett, természetben **b.-i P.** utca 136/A. ingatlant (továbbiakban: **P.** utcai ingatlan) személyenként 5/30 részben a II. rendű alperes tulajdonjogának érintetlenül hagyása mellett,
 - a **v.-i** ingatlant (továbbiakban: **v.-i** ingatlan) személyenként 1/6 részben.
- Kérték, hogy a bíróság keresse meg az illetékes földhivatalokat a felperesek tulajdonjogának kötelesrész jogcímén történő bejegyzésére és az érintett alpereseket ennek tűrésére kötelezze. Ezen túlmenően a bíróság kötelesrész jogcímén kötelezze az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek személyenként 408.7702 forintot és annak 2007. augusztus 7. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát. Ennek számítási alapja, hogy a hagyatékba tartozó ingóságok összértéke 3.040.597 forint, melyből levonva a nem vitás, összesen 588.384 forint hagyatéki terheket, a különbözet 2.452.213 forint, melyből számítva a felpereseket illető kötelesrész személyenként 408.702 forint.

A felperesek másodlagos kérelmükben a kötelesrész pénzbeni kiadása esetén a hagyaték tiszta értékének alapulvételével az I. rendű alperest a felperesek részére személyenként 12.214.202 forint és annak 2007. augusztus 7. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérték kötelezni.

További kérelmükben a felperesek a kötelesrész természetbeni kiadása esetén a közös tulajdon megszüntetését kérték, az ingatlanok tekintetében a perben kirendelt szakértői véleményben meghatározott értékeken (**B.** utcai ingatlan: 41.190.000 forint, a **P.** utcai ingatlan: 10.512.183 forint, **v.-i** ingatlan: 6.717.582 forint). A **v.-i** és a **P.** utcai ingatlanok I. rendű alperest illető

részét közös tulajdon megszüntetése jogcímén beköltözhetően, jegyzőkönyvbe foglalt mérőállásnak megfelelően a bíróság adja a felperesek birtokába és tulajdonába, keresse meg a földhivatalt a felperesek tulajdonjogának bejegyzésére. Ezzel a felperesek az ingatlanokból összesen 17.229.948 forint értékben szereznek tulajdonjogot. A hagyatékba tartozó ingatlanokból összesen 29.209.883 forint érték illeti meg őket, melyből levonva a két megkapott ingatlan 17.229.948 forintos értékét, a különbözet 11.979.948 forint, ezért a **B.** utcai ingatlanból ennek megfelelő tulajdoni hányad jár részükre. Ezért a bíróság keresse meg a földhivatalt, hogy az ingatlanra a felperesek tulajdonjogát kötelesrész jogcímén személyenként 97/1000 részben jegyezze be, kötelezze az I. rendű alperest e tulajdoni hányadok megváltási áráként a felperesek részére személyenként 3.993.310 forint megfizetésére. A földhivatal felé akként rendelkezzen, hogy az I. rendű alperes a megváltási ár határidőben történő igazolt megfizetése esetén szerzi meg a **B.** utcai ingatlanra a felperesek illetőségeinek tulajdonjogát. Az ingóságok vonatkozásában a felperesek a közös tulajdon megszüntetését pénzben kérték, mivel azok több mint hat éve az ő birtokában vannak és értékük jelentősen csökkent. Ezért a bíróság az ingóságok vonatkozásában a közös tulajdon megszüntetése jogcímén a hagyatékba tartozó ingóságokat adja az I. rendű alperes tulajdonába és kötelezze őt a felperesek részére összesen 800.000 forint, személyenként 266.667 forint megfizetésére.

Tekintettel arra, hogy a hagyatékba tartozó ingatlanokat az I. rendű alperes birtokában tartotta és hasznosította, a kötelesrész természetben történő kiadására figyelemmel kötelezze őt a bíróság a felperesek részére a **v.-i** ingatlan bérbeadásából származó bérleti díj ? része, valamint annak 2007. augusztus 8-tól az ingatlan birtokba adásáig egy középátlagos időponttól járó késedelmi kamata megfizetésére. A bérleti díj a bérlő által elismerten havi 45.000 forint volt, melynek alapján a felperesek számításai szerint az őket illető bérleti díj 2013. november 9. napjáig 1.777.500 forint. Ugyancsak az I. rendű alperes használta és hasznosította a **B.** utcai ingatlant, ezért a bíróság a két ingatlan birtokba adásáig kötelezze az I. rendű alperest a felperesek részére személyenként 2.899.676 forint és annak 2007. augusztus 8. napjától a birtokba adásig járó törvényes mértékű kamata megfizetésére. Ezt követően a **B.** utcai ingatlan tekintetében, kötelezze az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek minden hónap 15. napjáig személyenként 24.177 forint többlethasználati díjat.

Az I. rendű alperes védekezésében elsődlegesen a per megszüntetését kérte. Álláspontja szerint a Fővárosi Bíróság **ügyszámú** perben már rendezte a felek közötti öröklési jogvitát, ezért az elsőfokú bíróságnak jelen perben a keresetlevelet a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania. A jelen per a jogerős ítélet alapját képező igények egy részének megismétlése, ezért a felpereseknek kötelesrész iránti igényük nem lehet. Érdemi védekezésében az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint, a felperesi követelést az érvényes végrendelet alapján kell elbírálni, mely szerint őket kötelesrész nem illeti meg. A végrendeletnek a kötelesrészre vonatkozó rendelkezését az általuk indított perben nem támadták keresettel, így annak megtámadására elévülés miatt nincs lehetőség. A végrendelet a törvényes örökös felpereseket kizárta a hagyatékba. A Ptk. 662. § rendelkezése szerint nem jár kötelesrész annak, akit az örökhagyó végintézkedésében érvényesen kitagadott, továbbá a Ptk. 664. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy ha a kitagadás érvénytelen, az örökösnek kötelesrészre van igénye. A felperesek a korábban általuk indított perben az örökhagyó végrendeletét támadták, keresetükben a végrendelet érvénytelenségét és öröklési igényük megállapítását kérték törvényes öröklés jogcímén. A bíróság ítéletével keresetüket elutasította, ami fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett. Az ítélet indokolása is tartalmazza, hogy a perben a felperesek kötelesrészre vonatkozó igényt nem érvényesítettek és a bíróság a végrendelet érvénytelenségét csak a felek által felhozott okok alapján vizsgálhatta, továbbá

a perben a felperesek törvényes öröklésére vonatkozó megállapítás sem volt tehető.

A kötelesrész alapjával összefüggésben az I. rendű alperes hivatkozott arra, hogy a hagyaték értékéből a felperesek által elismert hagyatéki terhek mellett, ugyancsak hagyatéki teherként kell számba venni és a hagyaték értékéből levonni az I. rendű alperes által fizetett illetékeket, a járművekkel kapcsolatos költségeket, továbbá a hagyatéki eljárásban és a végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló perben képviselétével felmerült ügyvédi tiszteletdíjakat (15.336.600 forint). A felperesek perindítása miatt a hagyatékot az I. rendű alperes csak jóval később vehette át, mely időszak alatt a hagyatéki vagyontárgyak értéke jelentősen csökkent. E csökkentett értékeken a hagyaték összértéke 50.783.000 forint, mellyel szemben az összes teher 20.248.007 forint. A terhek levonásával a hagyaték tiszta értéke 30.534.993 forint, melyből egy felperesre 5.089.165 forint jut. A hagyatékot, illetve kötelesrészt a túlélő házastárs (élettárs) holtig tartó haszonélvezeti joga terheli, melynek mértéke az Itv. 72. § (4) bekezdés a) pontja szerint a hagyaték, illetve a kötelesrész értékének 40%-a, melyre tekintettel az egy főre jutó kötelesrész (5.089.165 - 40%: 2.035.666 forint) 3.053.499 forint. A felperesi követeléssel szemben az I. rendű alperes 17.109.977 forint erejéig beszámítási kifogást terjesztett elő a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján kártérítés jogcímén. Ez kárátalányként a 60.299.480 forintos hagyatéki érték 2008. január 1. napjától 2011. december 31. napjáig, négy évre számított törvényes mértékű késedelmi kamata az ingatlanok és járművek értékcsökkenésével, a költségek (illetékadó, stb.) növekedésével keletkezett károk kompenzációjára.

A II. rendű alperes érdemi nyilatkozatot nem kívánt tenni.

A felperesek az I. rendű alperes beszámítási kifogása elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy a **b.-i** belterület **hrszt.** alatt felvett és a **V.**, belterület **hrszt.** alatt nyilvántartott ingatlanok 1/6-1/6-1/6 hányadát kötelesrész jogcímén a felpereseknek adja ki. Kötelezte továbbá az I. és II. rendű alpereseket, hogy a **b.-i** belterület **hrszt.** alatt felvett ingatlan 5/36-5/36-5/36 tulajdoni hányadát a felpereseknek kötelesrész jogcímén természetben adják ki, a II. rendű alperes tulajdonjogának érintetlenül hagyása mellett. Megkereste az elsőfokú bíróság az illetékes földhivatalokat az I. rendű alperes tulajdonjogának törlésére és a felperesek tulajdonjogának bejegyzésére. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy kötelesrész jogcímén fizessen meg a felpereseknek személyenként 408.702 forintot, az örökös halálától, 2007. augusztus 7. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamataival.

A **b.-i** belterület **hrszt.** alatt felvett és a **V.**, belterület **hrszt.**-ű ingatlanok tekintetében a közös tulajdont akként szüntette meg, hogy az I. rendű alperes 3/6 tulajdoni hányadát személyenként 1/6 részben közös tulajdon megszüntetése jogcímén a felperesek tulajdonába és birtokába adta. Megkereste az illetékes földhivatalokat, hogy a közös tulajdon megszüntetése jogcímén az ingatlanokra a felperesek tulajdonjogát jegyezze be.

A **b.-i** belterület **hrszt.** alatt felvett ingatlan közös tulajdonát részben akként szüntette meg, hogy a felperesek személyenként 97/1000 tulajdoni hányadát közös tulajdon megszüntetése jogcímén az I. rendű alperes tulajdonába adta és kötelezte az I. rendű alperest, hogy személyenként fizessen meg a felpereseknek 3.993.310 forint megváltási árat 30 nap alatt, a II. rendű alperes tulajdonjogának érintetlenül hagyása mellett. Megkereste az illetékes földhivatalt, hogy a megváltási ár megfizetésének igazolását követően az ingatlanra közös tulajdon megszüntetése jogcímén az I. rendű alperes tulajdonjogát jegyezze be.

Az I. és II. rendű alpereseket „a fentiek” tūrésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet, továbbá az I. rendű alperes beszámítási kifogását elutasította. Kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 1.500.000 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 900.000 forint perköltséget. Egyéb költségeiket a felek maguk viselik.

Indokolásában az elsőfokú bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a perben alkalmazható-e a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontja, illetőleg a Pp. 157. §-a. Beszerezte a Fővárosi Bíróság **ügyszámú** iratait, melyből megállapította, hogy e perben a felperesek kötelesrész iránti igényt nem terjesztettek elő. Keresetükben az örökhagyó végrendelete érvénytelenségének megállapítását kérték és a Fővárosi Bíróság ezt a kereseti kérelmüket utasította el jogerős ítéletével. Mindezekre tekintettel, mivel e perben a felperesek kötelesrész iránti igényt nem érvényesítettek, a jelen per megszüntetésének a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontjára figyelemmel nem volt helye.

Az I. rendű alperes elévülési kifogására figyelemmel utalt az elsőfokú bíróság a Ptk. 324. § (1) bekezdésére, mely szerint a követelések öt év alatt évülnek el, ha jogszabály másként nem rendelkezik. A felperesek a korábban általuk indított előzményi perben az örökhagyó végrendelete érvénytelenségére hivatkoztak és azt követően terjesztették elő keresetüket a kötelesrész kiadására, hogy a jogerős ítélet megállapítása szerint a végrendelet érvényes. Nyilvánvaló, hogy addig kötelesrész iránt igényt nem terjeszthettek elő, amíg a végintézkedés tekintetében jogerős döntés nem születik, ezért az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek követelése nem évült el, mert a végrendeletre vonatkozó ítélet jogerőre emelkedését követően, az elévülési időn belül előterjesztették az I. rendű alperessel szemben kötelesrész iránti igényüket.

A Ptk. 661. §, a 665. § (1) bekezdése, a 666. § (1) - (3) bekezdései, a 671. § (1) bekezdése, a 672. § (1) - (3) bekezdései felhívásával az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felpereseket megillető kötelesrész mértéke személyenként 1/6 rész. A hagyatékba tartozó három ingatlan tekintetében az I. rendű alperes nem kívánta a felpereseket kötelesrész jogcímén megillető 1/6 tulajdoni hányadok ellenértékét megfizetni, továbbá vélhetően nem is lenne erre teljesítőképessége. Ezért figyelemmel a felperesek ezzel kapcsolatos kérelmére is, az elsőfokú bíróság az ingatlanok tekintetében a felperesek kötelesrészének kiadását természetben rendelte el, ennek tūrésére kötelezte az I. rendű alperest, nem érintve a II. rendű alperes tulajdoni hányadát.

Az ingóságok tekintetében az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy mivel az ingókat az örökhagyó halálától az I. rendű alperes használja, a felek érdekeit figyelembe véve, az I. rendű alperes a felpereseknek járó kötelesrész pénzbeni egyenértéke megfizetésére köteles. Ezzel összefüggésben utalt arra, hogy az ingóságokban bekövetkezett esetleges értékcsökkenés, illetve károk a felperesekre, mint kötelesrészre jogosultakra, nem háríthatók át.

Alaptalan a felperesek használati díj iránti igénye a három hagyatékba tartozó ingatlan tekintetében. Nem volt bizonyított egyértelműen, hogy az ingatlanokat kizárólag az I. rendű alperes használta, illetve hasznosította, továbbá nem vitatottan a felek között voltak egyezségi kísérletek, melynek során a felpereseknek lehetőségük lett volna bizonyos ingatlanokat birtokba venni. A perben kirendelt igazságügyi szakértő véleménye szerint, a **P.** utcai ingatlan használati díja nem állapítható meg, mert az ingatlan lakhatatlan. Ezen túlmenően az I. rendű alperes tagadásával szemben a Pp. 164. §-a alapján a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy valamennyi ingatlant használta vagy hasznosította az I. rendű alperes. Erre bizonyítékot a felperesek nem

terjesztettek elő, ezért a bíróság a használati díj iránti igényüket elutasította.

Ugyancsak alaptalan az I. rendű alperes beszámítási kifogása, tekintettel arra, hogy a felperesek kérelme alapján a bíróság őt használati díj megfizetésére nem kötelezte. Az I. rendű alperesi követelés a felpereseknek járó használati díjba lehetett volna beszámítható, a felperesek kötelesrészébe beszámításnak nincs helye, mellyel összefüggésben utalt az elsőfokú bíróság a Ptk. 296. § (1) és (2) bekezdésére, valamint a 297. § (1)-(2) bekezdésében foglaltakra.

A Ptk. 147. §-a szerint, a közös tulajdon megszüntetését bármelyik tulajdonostárs követelheti, melynek módjáról a Ptk. 148. § (1)-(4) bekezdései rendelkeznek. A perben a felperesek és az I. rendű alperes beleegyeztek abba, hogy a három ingatlan közös tulajdonának megszüntetése természetben történjen, illetve a Ptk. 148. § (2) bekezdése alapján részben ellenérték fejében. Az elsőfokú bíróság mindhárom kötelesrészszel megszerzett ingatlan tekintetében a közös tulajdont megszüntette olyan értelemben, hogy az I. rendű alperes kapja a **B.** utcai ingatlant. A felperesek kapják a másik két ingatlan tulajdonjogát azzal, hogy a bíróság kötelezte az I. rendű alperest a felperesek tulajdoni hányada megváltása jogcímén személyenként 3.993.310 forint megfizetésére. A közös tulajdon megszüntetése körében a bíróság az ingatlanok értékét a felperesek által elfogadott és az I. rendű alperes által nem kifogásolt **M.Zs.** szakértő megalapozott véleménye alapján állapította meg (**B.** utcai ingatlan: 41.190.000 forint, a **v.-i** ingatlan: 6.717.582 forint, a **P.** utcai ingatlan 5/6 része: 10.512.183 forint). Az I. rendű alperes által fizetendő megváltási ár megállapításánál figyelembe vette a felperesek tulajdonába adott két ingatlan forgalmi értékét is, melyre az I. rendű alperesnek ? tulajdoni hányada volt és ennek alapján állapította meg a megváltási árat 11.979.948 forintban, amelyből a felperesek személyenként 3.993.310 forintra jogosultak.

A perköltség viseléséről az elsőfokú bíróság a Pp. 81. §-a alapján a felek pernyertessége-pervesztessége arányában rendelkezett. A 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerinti ügyvédi munkadíjat mérlegeléssel állapította meg azzal, hogy egyéb költségeiket a felek maguk viselik. A le nem rótt eljárási illeték megfizetésére az I. rendű alperest kötelezte, tekintettel arra, hogy túlnyomórészt a felperesek pernyertesek.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek és az I. rendű alperes terjesztettek elő fellebbezést.

A felperesek fellebbezésükben kérték, hogy az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a részletezett kereseti kérelmüknek helyt adva változtassa meg és az I. rendű alperest kötelezze a perrel felmerült költségeik, köztük az általuk előlegezett szakértői díj megfizetésére. Álláspontjuk szerint, az elsőfokú ítélet elírásokat tartalmaz, a közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos rendelkezése hiányos, ezért kiegészítésre szorul. Az elsőfokú bíróság a többlehasználati díj és a dolog hasznai vonatkozásában téves megállapításokra, téves jogi következtetésekre jutott, döntése törvénysértő és megalapozatlan. A felperesek kötelesrész kiadása iránti elsődleges kereseti kérelmüknek helyt adott, mellyel kapcsolatos rendelkező részt a felperesek személyi adataik vonatkozásában személyi számukkal kiegészíteni kérték, figyelemmel arra, hogy az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéshez személyi azonosítójelüket és állampolgárságukat is meg kell jelölni.

A kötelesrész természetben történő kiadása esetére a felperesek a közös tulajdon megszüntetését kérték és jogfenntartással az ingatlanok jelenlegi beköltözhető értékét a szakértői vélemény alapján határozták meg (**B.** utcai ingatlan: 41.190.000, **v.-i** ingatlan: 6.717.582 forint, **P.** utcai ingatlan: 10.512.183 forint, mindösszesen 58.419.765 forint). Az ingatlanok összértékéből a felpereseket 29.209.883 forint értékű tulajdonjog illeti meg közös tulajdon

megszüntetése jogcímén. A **P.** utcai és a **v.-i** ingatlan tulajdonjogának megszerzésével összesen 17.229.765 forint értékben szereztek tulajdonjogot. A **B.** utcai ingatlanra kötelesrészként őket illető 1/6-1/6-1/6 tulajdoni hányadukból az I. rendű alperes részére megváltási árként átengedtek 209/1000 tulajdoni hányadot, így a személyenkénti 1/6 tulajdoni illetőségük személyenként 97/1000 részre csökkent. Ezért a felperesek kérték, hogy az ítéletábra az illetékes földhivatal megkeresésével a tulajdonközösség részbeni megszüntetése jogcímén - a **v.-i** és a **P.** utcai ingatlanok tulajdonjogának megszerzése esetén - értékkülönbséget elszámolásaként az I. rendű alperes javára 209/1000 tulajdoni hányadra rendelkezzen tulajdonjoga bejegyzéséről a **B.** utcai ingatlanra azzal, hogy a felperesek javára kötelesrész kiadása jogcímén bejegyzett, személyenkénti 1/6 tulajdoni hányaduk, személyenként 97/1000 részre csökkent.

Tekintettel arra, hogy először az ideiglenes, majd a teljes hatályú hagyatékátadó végzés alapján az ingatlan hagyatékot az I. rendű alperes tartotta birtokban és hasznosította, a kötelesrész természetbeni kiadására figyelemmel kötelezze az ítéletábra az I. rendű alperest a **v.-i** ingatlan bérbeadásából származó bérleti díj ? részének 2007. augusztus 8. napjától az ingatlan birtokba adásáig járó törvényes mértékű kamatai megfizetésére. A bérleti díj a bérlő által elismerten havi 45.000 forint volt, melynek ? része 22.500 forint. Az I. rendű alperes a **B.** utcai ingatlant az örökhatározó halálától kizárólagosan használta és igazolhatóan még 2012 októberében is hasznosította. Ezért az ítéletábra kötelezze őt 2007. augusztus 8. napjától a felpereseknek jutó két ingatlan birtokba adásáig a perben kirendelt szakértői vélemény szerinti díjak alapján számított többlethasználati díj megfizetésére. Ez 2007. július 7. és december 31. között 460.735 forint, 2008. évre 1.242.312 forint, 2009. évre 1.318.092 forint, 2010. évre 1.372.134 forint, 2011. évre 1.439.370 forint, 2012. évre 1.495.506 forint. 2013. január 1-től a használati díj a közös tulajdon részben történő megszüntetéséig, a felpereseknek járó két ingatlan birtokba és tulajdonba adásáig terjedő időre havi 124.625 forint, mindezek mellett kötelezze az I. rendű alperest a részletezett tőkeösszegek örökhatározó halálától a kifizetés napjáig terjedő időre eső törvényes mértékű kamatai megfizetésére is. A felpereseknek járó két ingatlan birtokba és tulajdonba adását követően az ingatlan teljes megváltási árának kifizetéséig terjedő időre kötelezze az ítéletábra az I. rendű alperest a felperesek részére minden hónap 15. napjáig személyenként 24.177 forint többlethasználati díj megfizetésére.

A felperesek a bérleti díj és a többlethasználati díj iránti igényük tekintetében hivatkoztak a Ptk. 140. § (1) bekezdésére, valamint a 141. §-ában foglaltakra, melyek alapján igényük a tulajdonjog részjogosítványából eredő követelés, ugyanis a közös ingatlannak a tulajdoni hányadtól eltérő használata esetén a többlethasználatért megfelelő ellenértéket kell fizetni. Ez csak akkor nem illeti meg a tulajdonostársat, ha a használat lehetőségével saját elhatározásából nem élt. A felperesek sem eddig, sem jelenleg nem tudnak használati jogukkal élni, az I. rendű alperes még az elsőfokú tárgyaláson történő felhívásra sem adta át az ingatlanokra való bejutást biztosító kulcsokat, és a birtokba adástól elzárkózott. Mindezek mellett a felperesek fellebbezésükben részletesen hivatkoztak azokra a bizonyítékokra, melyek az ingatlanok I. rendű alperes általi birtoklását, illetve hasznosítását igazolják. A felperesek kérték az I. rendű alperes perköltségben marasztalását is, mert kötelesrész igényüket vitatta, ennek körében kötelezze őt az ítéletábra az elsőfokú eljárásban felperesek által előlegezett szakértői díj megfizetésére is.

Fellebbezésük kiegészítésében, majd a másodfokú eljárás során a felperesek az ingatlanok tekintetében a bérleti díj és használati díj igényüket módosították. A **v.-i** ingatlan tekintetében követelésük igényük előterjesztésének időpontjától, 2011. december 1. napjától az ingatlan birtokba adásáig az ingatlan havi 45.000 forintos bérleti díjának 1/2 része, 22.500 forint és annak 2011. december 1. napjától járó késedelmi kamata. A **b.-i, hrsz.-ú** ingatlan tekintetében

követelésük 2011. december 1-től december 31-ig 119.947 forint tőke, 2012. január 1-től a közös tulajdon megszüntetéséig, a két ingatlan birtokba adásáig havi 124.625 forint és ezek 2011. december 1-től járó törvényes mértékű kamata. A másodfokú bíróság ennek megfelelően kötelezze az I. rendű alperest a díjak megfizetésére. Ezen túlmenően a két ingatlan birtokba adását követően kötelezze az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek az ingatlan teljes megváltási árának kifizetéséig, minden hónap 10. napjáig a **B.** utcai ingatlan tekintetében többtelephasználati díjként a 249.251 forint havi használati díj 291/1000 részeként (felperesenként 97/1000 rész) havi 72.532 forintot (felperesenként 24.177 forint).

Az I. rendű alperes elsődleges fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljes elutasítására és a felperesek teljes perköltségben való marasztalására irányult. Kérte annak másodfokú ítéletben való rögzítését is, hogy a felperesek a végrendeletbe foglalt és indokolt kitagadásuk miatt nem törvényes örökösök. Arra a nem várt esetre, ha az ítélet tábla a felperesek kötelesrész iránti igényének jogalapját elismeri, az I. rendű alperes beszámítási kifogásának adjon helyt, a végrendeletre tekintettel a **P.** utcai ingatlan 5/6 részét az elszámolásból vegye ki, ha ez nem lehetséges, az ingatlan értékét a kötelesrész alapjánál a hagyatéki leltárban rögzített 13.333.000 forintban határozza meg. A **B.** utcai ingatlan tekintetében a perben kirendelt szakértő által megállapított 20.595.000 forintos lakott értéket vegye figyelembe, továbbá a felpereseket a **v.-i** ingatlanhoz tartozó ingóságok (motorcsónak és utánfutó), továbbá az 500.000 forint értékű **motorkerékpár** átvételére kötelezze, a hagyatéki leltárból az **U.** Kft.-vel szemben fennálló 2.900.000 forint értékű követelést törölje, valamint mentesítse az I. rendű alperest a kamat és a perköltség fizetése alól, mert a perre okot nem adott. Utalt az I. rendű alperes arra, hogy a fellebbezéséhez mellékelte kijavítási, illetve kiegészítési kérelmet terjesztett elő. Amennyiben az elsőfokú bíróság kérelmeinek nem adna helyt, az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet e kérelmének megfelelően változtassa meg.

A másodfokú eljárásban az I. rendű alperes kérte, hogy ha az ítélet tábla a felperesek kötelesrész igényét alaposnak ítéli meg, annak pénzbeni kiadásáról rendelkezzen, mely után a felpereseket késedelmi kamat, mint káratárgy nem illeti meg. A kötelesrész természetbeni kiadásához nem járul hozzá, mert az számára rendkívül méltánytalan lenne. Az ingatlanokra tulajdonjogot szerzett, azokat tulajdonosként használja és a vagyonszerzési illeték kiszabása is elindult.

Fellebbezése indokaként az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy megítélése szerint az elsőfokú ítélet súlyosan törvénysértő és iratellenes. A megállapított tényállás szerint az I. rendű alperes végrendeleti örökös, ezzel szemben a mondat másik felében az elsőfokú bíróság a Fővárosi Bíróság előtt **ügyszámon** indult perben hozott ítélet döntése és indokolása ellenére állapította meg a felperesek törvényes örökösi minőségét. Az előzményi ítélet jogereje a jelen perben a felperesek kötelesrészben megtestesülő törvényes öröklésére vonatkozó igényének megítélését nem teszi lehetővé. Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárás során előterjesztett beadványaiban rögzített álláspontját minden vonatkozásában fenntartja. Végrendeletében az örökhagyó a törvényes örökös felpereseket kitagadta (a végrendelet szóhasználata szerint kizárta) a hagyatékból. Ezzel összefüggésben az I. rendű alperes álláspontja az, hogy a végrendeletet az örökhagyó feltehető szándéka szerint kell megítélni, ami vonatkozik a kitagadás-kizárás kérdésére is. A Fővárosi Bíróság előtt indított előzményi perben a felperesek az örökhagyó végrendeletét támadták és petítumként a végrendelet érvénytelensége, továbbá törvényes öröklés jogcímén öröklési igényük megállapítását kérték. E perben a bíróság az első fokon jogerőre emelkedett ítéletével a felperesek keresetét a kitagadás megtámadását érintően is elutasította. A felperesek jelen perben is megtámadhatták volna a végrendelet kitagadásra (kizárásra) vonatkozó rendelkezését, ám ezt nem tették és a

megtámadás joga elévülés következtében már nem gyakorolható. Az I. rendű alperes az elsőfokú eljárás során mindvégig erről az elévülésről nyilatkozott, nem pedig a kötelesrész elévüléséről. Szilárd meggyőződése, hogy a Fővárosi Bíróság **ítéletének** jogereje a jelen perben a felperesek kötelesrészben megtestesülő törvényes öröklésre vonatkozó igényének megítélését nem teszi lehetővé. A jogerős ítélet a végrendelettel kapcsolatban kettős értelemben jelent ítélt dolgot, az ítélet jogereje következtében a végrendelet érvényes és joghatályos a kitagadás (kizárás) indoka. Mindezek mellett az I. rendű alperes rámutatott arra is, hogy a végrendeletet az örökhagyó feltehető szándéka szerint kell értelmezni. A Ptk. 637. § (2) bekezdésével szabályozott kizárás és a 662. § rendelkezésével szabályozott kitagadás között az a különbség, hogy az utóbbit a végrendeletben meg kell indokolni. Az örökhagyó intézkedését megindokolta, tehát részéről kitagadás történt. Az előző eljárásban a bíróság a végrendelet tartalmát kitagadásként tárgyalta és azt a kitagadás okának törvényességére is kiterjedően érvényesnek deklarálta.

Az örökhagyó végrendeletében meghatalmazta élettársát az I. rendű alperest, hogy a **P.** utcai ingatlanban fennálló tulajdonrészét eladja és a megfizetett vételárat saját céljaira fordítsa. Ezt a rendelkezést szintén az örökhagyó feltehető szándéka szerint kell megítélni. Erre tekintettel a felpereseknek a **P.** utcai ingatlanra vonatkozó igénye megalapozatlan, mert az örökhagyó ezt az ingatlant mindenfelett, „osztályba sorolás kötelezettsége nélkül” juttatta az I. rendű alperes örökösnek (Ptk. 619. § (1) bekezdése). A felperesek keresetükben homályos és nem követhető módon, minden hagyatékba tartozó ingatlan ? részének tulajdonukba adását kérték, majd a közös tulajdon megszüntetését a benne lévő ingóságok nélkül, értékegyeztetés alkalmazásával. Az elsőfokú bíróság ítéletét ennek megfelelően hozta meg. Ennek során a **P.** utcai ingatlan tekintetében nem vette figyelembe a végrendeletet és azt, hogy annak eladására a per időtartama alatt magasabb értéken volt vételi ajánlat. Az általa alkalmazott értékek alapján a **B.** utcai ingatlant érintő tulajdoni arány az I. rendű alperes esetében 709/1000 rész, nem pedig 3/6 rész. A „megváltási ár” megfizetése után a földhivatal csak 3×97/1000 hányadot jegyezhet javára vissza, ezáltal a 209/1000 illetősége elvész. Az ítélet rendelkezése szerint ezen ingatlan vonatkozásában a közös tulajdont „részben” szüntette meg, az azonban nem világos, hogy a „részben” kifejezés mit takar. Emellett a 2013. április 3. napján tartott tárgyalás jegyzőkönyvében a felperesek elismerték, hogy a **B.** utcai ingatlan lakásrésze lakottnak minősül, melyből következően álláspontjuk szerint a teljes ingatlan lakott. Ez értéket csökkentő tényező, amit a perben kirendelt szakértő is elismert, ezt azonban az elsőfokú bíróság értékekre kiható tényként nem vette figyelembe.

Hasonló problémák mutatkoznak az ingóságok sorsának rendezése tekintetében is. Az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy az örökhagyó **U.** Kft.-vel szembeni 2.900.000 forintos követelését és az 500.000 forintba értékelt **motorkerékpárt** a hagyaték értékének számításánál milyen indokkal vette vagy nem vette figyelembe. Problémát okoz az is az I. rendű alperesnek, hogy minden ingóságot **V.-ről** el kell szállítania, holott azok a **v.-i** ingatlanhoz tartoznak. Az ítélet alapján azok értéke után hét évi kamatot is kell fizetnie, a beszámítás lehetősége nélkül. Emellett kifogásolta az I. rendű alperes, hogy az elsőfokú bíróság az ingóságok után fizetett illeték összegét sem vonta le a hagyaték értékéből. Az I. rendű alperes álláspontja szerint elszámolási kötelezettsége a **motorkerékpárral** kapcsolatban nincs, mert az nem került a birtokába, azt csak a gépjármű-nyilvántartás adatai alapján vették fel a hagyatékba.

A hagyaték egyes tételeit illetőleg az I. rendű alperes előadott álláspontjának megfelelően számításokat végzett, melyek egyetlen verziója sem tartalmazza az ingóságok körében az **U.** Kft.-vel szemben fennálló 2.900.000 forintos követelést, továbbá az ingóságok értéke minden esetben a hagyatékátadó végzésben rögzített

összeg. Számításai során a hagyaték megszerzésével kapcsolatos költségek körébe tartozik az I. rendű alperes által megbízott ügyvéd díja a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet alapján a 3. § (4) bekezdése szerint számított mértékben, ami összesen 3.073.400 forint. Az első verzió alapján a hagyaték értéke 30.353.179 forint, annak tiszta értéke a felszámított hagyatéki terhek (588.384 + 3.073.400 forint) levonása után 26.691.395 forint. Ennek alapján az I. rendű alperes számítása szerint a felpereseket kötelesrészként összesen 13.345.697 forint érték illeti meg. Ennek kiegyenlítéseként a felpereseknek jut a **P.** utcai ingatlan 13.333.000 forint és a **motorkerékpár** 500.000 forint értékben, ami összesen 13.833.000 forint. A második verzió szerint, a hagyaték értéke 43.686.179 forint, melyből levonva az előző verzió szerinti hagyatéki terheket, a hagyaték tiszta értéke 40.024.395 forint, melyből annak fele 20.012.197 forint a felpereseket összesen megillető kötelesrész. Ehhez képest a felpereseknek jut a **P.** utcai ingatlan 13.333.000 forint értékben, valamint a **v.-i** ingatlan 6.717.582 forint értékben, ami összesen 20.050.582 forint érték. A felpereseket a kötelesrész után kamat nem illeti meg, mivel az I. rendű alperes a kötelesrészt korábban kiadta volna, de azt a felperesek nem vették át, ezért igényüket szükségtelenül érvényesítették két bírósági eljárásban. Mindezek mellett a kialakult bírói gyakorlat szerint a felpereseket a kamat csak a jelen perben érvényesített igényük előterjesztésétől illeti meg.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperesek fellebbezésének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felpereseket a hagyatékba tartozó ingatlanok használatával, hasznosításával kapcsolatban semmiféle térítés, használati díj vagy egyéb jogcímen érvényesített juttatás nem illeti meg. Az I. rendű alperes ugyanis a részére végleges jelleggel átadott hagyatékot tulajdonosként használta, használja és rendelkezett vele. Ennek alátámasztására az I. rendű alperes hivatkozott a BH2001. 475. számú eseti döntésben, valamint egy másik ügyben hozott **határozatban** kifejtettekre.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme szerint az I. rendű alperesnek a kötelesrész iránti igény elutasítására irányuló kérelme és annak indokai alaptalanok, összemosza a kizárás és kitagadás jogintézményét, azokat szinonimaként használja. A végrendelet a kizárás szót használja, ami a törvényes örökösök kötelesrészre szorítása. A felpereseket a Ptk. 661. §-a alapján kötelesrész illeti meg. Tudomásuk szerint az I. rendű alperes megfelelő jövedelemmel és az ingatlanokon kívül egyéb értékes vagyontárggyal nem rendelkezik, ezért a kötelesrész értékére tekintettel a felperesek a Ptk. 672. § (3) bekezdése alapján az ingatlanok vonatkozásában elsődlegesen természetben kérik a kötelesrész kiadását. Megalapozatlan az I. rendű alperes fellebbezése a tekintetben, hogy a **P.** utcai ingatlant az örökhagyó „osztályba sorolás kötelezettsége nélkül” juttatta részére, ami a Ptk. 619. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel szóba sem jöhet. A végrendeletben az örökhagyó az I. rendű alperest ingatlan értékesítésével bízta meg azzal, hogy a befolyó vételárat saját céljaira fordíthatja. Az értékesítésre került sor, ezért az ingatlan a hagyatékba tartozik. Mivel az I. rendű alperesnek az örökhagyó életében semmilyen jogcíme nem volt az ingatlan használatára, a közös tulajdon megszüntetése kapcsán saját bennlakása folytán előállt értékcsökkenés következményeit maga viseli.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság kereset tárgyában hozott érdemi döntése megalapozatlan, indokolása nagymértékben hiányos. A kötelesrésszel kapcsolatos anyagi jogi rendelkezéseket tévesen értelmezve állapította meg, hogy a felperesek kötelesrészének mértéke személyenként a hagyatékba tartozó vagyontárgyak 1/6 része, mely álláspontjára tekintettel elmulasztotta megállapítani a kötelesrész alapját, ebből számítva meghatározni a felperesek kötelesrészének mértékét, továbbá indokolásában az I. rendű alperes keresettel szembeni védekezését

megalapozó számos tény- és jogkérdésben nem foglalt állást. A II. rendű alperest - lényeges eljárási szabályt sértve - a kereseten túlterjeszkedve kötelezte a **P.** utcai ingatlan tekintetében az I. rendű alperessel együtt a kötelesrész kiadására, a felperesek ugyanis az örökhagyó örököseként az I. rendű alperest kérték a kötelesrész kiadására kötelezni. A II. rendű alperes a hagyatékba tartozó egyik ingatlan résztulajdonosa, perbeli részvétele a közös tulajdon megszüntetése körében volt szükséges, és vele szemben a felperesek keresete csupán tűrésre irányult. Mindezek mellett az „ingóságok” tekintetében az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest a kötelesrész pénzbeni egyenértékének megfizetésére kötelezte, mellyel kapcsolatos indokolási kötelezettségét elmulasztotta, mert indokolása az egyenérték számítását megalapozó alapvető adatokat, értékeket sem tartalmazza. Téves jogértelmezése miatt okszerűtlenül rendelkezett a kötelesrész természetbeni kiadásáról is, a közös tulajdon egyidejű megszüntetésére tekintettel szükségtelenül, csupán formálisan hozott létre valamennyi hagyatékba tartozó ingatlanra közös tulajdont. Az ítélet rendelkező része a **P.** utcai ingatlan tekintetében számszakilag hibás, ezáltal az I. rendű alperes tulajdonát meghaladó hányadot ($3/6=18/36$) adott a felperesek tulajdonába. Az örökhagyó hagyatékát ugyanis az ingatlan $5/6=30/36$ része képezte, melyből az elsőfokú bíróság személyenként $5/36$ részt, összesen $15/36$ részt kötelesrész jogcímén a felperesek tulajdonába adott, ebből következően az I. rendű alperes tulajdonában ténylegesen nem $3/6=18/36$, hanem csak $15/36$ rész maradt. A **B.** utcai ingatlan tekintetében a felperesek és az alperesek közös tulajdonában állóként tévesen rendelkezett a közös tulajdon megszüntetéséről, mert az ingatlanra a II. rendű alperes tulajdonjoggal nem rendelkezik. Ebből következően ezen ítéleti rendelkezés a felperesek megváltandó tulajdoni hányadának mértéke ($3 \times 97/1000=291/1000$ rész) tekintetében téves. Az ingatlan az örökhagyó kizárólagos tulajdonát képezte, melyből az elsőfokú bíróság kötelesrész jogcímén személyenként $1/6$ részre a felperesek tulajdonjogát kötelesrész jogcímén megállapította, ami összesen $3/6=500/1000$ hányad. Ebből az elsőfokú bíróság csak $291/1000$ rész I. rendű alperesi megváltásáról rendelkezett, ezért az indokolásában kifejtett céllal ellentétben a közös tulajdon nem szűnt meg, ugyanis összesen $209/1000$ rész a felperesek tulajdonában maradt.

Mindezek mellett az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen nem tárta fel. Ítélete hagyatéki eljárás adatait ismertető része tartalmazza, hogy a közjegyző megállapítása szerint a hagyaték a II. rendű alperes kötelmi igényével terhelten nyílt meg, ennek ellenére ezzel kapcsolatban a feleket nem nyilatkoztatta meg, az ezt megalapozó tényeket sem tárta fel. Ez a másodfokú eljárásban bizonyítás kiegészítését tette szükségessé, ezért az ítéletábra a II. rendű alperes nyilatkozata és a felperesek indítványa alapján beszerezte a Fővárosi Bíróság **iratait** és annak adatai figyelembevételével hozott döntést.

Az I. rendű alperes fellebbezésében alaptalanul kifogásolta az elsőfokú bíróságnak azt a tényállás körében tett megállapítását, hogy az örökhagyó végrendeleti örököse az I. rendű alperes, míg törvényes örökösei gyermekei, a felperesek. Ezzel nem a felperesek örököségi minőségét állapította meg, hanem csupán a kötelesrész iránti igényüket megalapozó tényként rögzítette. Emellett megalapozatlan az I. rendű alperesnek a felperesek kitagadásával kapcsolatos érvelése is. A kitagadás és kizárás két különböző jogintézmény, közöttük nem csak az a különbség, hogy a kitagadást indokolni kell. A per elbírálására alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 637. § (2) bekezdése szerint, az örökhagyó bármelyik törvényes örökösét, vagy azt, aki azzá válhat, indokolás nélkül kizárhatja az öröklésből, mellyel a kötelesrészre jogosult, csak a kötelesrészét meghaladó öröklésből esik ki. Ezzel szemben kitagadni csak kötelesrészre jogosultat lehet (Ptk. 662. §), ami a kötelesrészre jogosultságától való megfosztás. Kitagadásnak kizárólag a Ptk. 663. § (1) bekezdésében felsorolt okokból van helye, és annak okát az örökhagyónak végrendeletében kifejezetten meg kell jelölnie. Az örökhagyó a 2007. augusztus 1-jén kelt írásbeli végrendeletében fiait az örökségből zárta ki, ami

megfogalmazása alapján egyértelműen a Ptk. 637. § (2) bekezdése szerinti kizárás. Erre tekintettel az öröklésből kizárt felperesek az örökhagyó leszármazójaként a Ptk. 661. §-a alapján kötelesrészre jogosultak, ami nem öröklés, hanem a hagyaték terhére érvényesíthető kötelmi igény (Ptk. 677. § (1) bekezdés d) pont). Az I. rendű alperes hivatkozása szerint a kötelesrészre jogosultak körét a Ptk. 661. §-a határozza meg, és mivel a felperesek nem törvényes örökösök, ezért kötelesrészre sem jogosultak. Ebből kitűnően az I. rendű alperes tévesen értelmezi a Ptk. 661. § tartalmát, melynek rendelkezése szerint, kötelesrész illeti meg az örökhagyó leszármazóját, házastársát, továbbá szülőjét, ha az öröklés megnyíltakor az örökhagyó törvényes örököse, vagy végintézkedés hiányában az lenne. Mivel az örökhagyó végrendelete érvényes, hagyatékát az I. rendű alperes örökölte, a felperesek kötelesrészre jogosultsága fennáll, mert végrendelet hiányában az örökhagyó gyermekeként a Ptk. 607. § (1) bekezdése alapján törvényes örökösök lennének.

Téves az I. rendű alperesnek az az érvelése, hogy az előzményi perben hozott ítélettel a bíróság a felperesek keresetét a kizárás, kitagadás érvénytelenségére is kiterjedően elutasította, ezért annak jogereje kizárja a felperesek jelen perben érvényesített, „kötelesrészben megtestesülő törvényes öröklésre vonatkozó igényük” megítélését. Az előzőekben kifejtettek szerint, az örökhagyó végrendeletében a felpereseket nem kitagadta, hanem kizárta az öröklésből. Az előzményi perben a felperesek az általuk érvényesített megtámadási ok alapján a végrendelet egésze érvénytelensége megállapítását kérték, a kizárásukkal kapcsolatos rendelkezést külön nem támadták. Erre figyelemmel az e perben hozott ítélet, kizárólag a érvényesített megtámadási ok tekintetében ítélt dolog, ezáltal a végrendeletnek a felpereseket kizáró rendelkezése érvényes. Az öröklésből való kizárásuk folytán a felperesek a Ptk. 661. §-a alapján kötelesrészre jogosultak, ami az I. rendű alperes téves értelmezésével szemben nem törvényes öröklési igény, hanem a hagyaték terhére érvényesíthető követelés.

A Ptk. 665. § (1) bekezdése szerint, kötelesrész címén a leszármazót annak fele illeti meg, ami neki - „a kötelesrész alapja szerint számítva” - mint törvényes örökösnek jutna. A kötelesrész alapjáról a Ptk. 666. § (1) bekezdése rendelkezik, mely szerint a kötelesrész alapja a hagyaték tiszta értéke, valamint az örökhagyó által élők között bárkinek juttatott adomány juttatáskori tiszta értéke. Mindezekre tekintettel a kötelesrész nem az egyes hagyatéki vagyontárgyakból a törvényes örökrész felének megfelelő részesedés, hanem egy, az annak alapja szerint számított érték, ezért a kötelesrész kiadása iránti követelés elbírálásához elengedhetetlenül szükséges a kötelesrész alapjának megállapítása. Mivel az elsőfokú bíróság téves álláspontjára tekintettel ezt elmulasztotta, az ítélet tábla e tekintetben az elsőfokú ítéletet a következőkkel egészíti ki:

Tekintettel arra, hogy a perben az örökhagyó ingyenes adományára adat nem merült fel, a kötelesrész alapja a hagyaték tiszta értéke, ami hagyatékba tartozó vagyontárgyak hagyaték megnyíltakor fennálló összértékének hagyatéki terhekkel csökkentett értéke. Az örökhagyó hagyatékát a hagyatékátadó végzés tartalmának ismertetésénél 1-13. tételek alatt felsorolt ingatlanok, ingóságok és követelések képezték, amelyek hagyatéki eljárásban megállapított értékét az érintett felek, a felperesek és az I. rendű alperes nem vitatták. Az I. rendű alperes a 13. tétel alatti 2.900.000 forintos követelés számbavételének mellőzését kérte annak behajthatatlanságára tekintettel, továbbá, egyes ingóságok örökhagyó halála utáni értékcsökkenésére hivatkozott. A perbeli adatok alapján igazolt, hogy az örökhagyó 2.900.000 forintos követelése még életében véglegesen behajthatatlanná vált, ezáltal a követelés a hagyaték megnyíltakor ténylegesen értéket nem képviselt, ezért a kötelesrész alapjánál értéktelenként való számbavétele indokolt. Tekintettel arra, hogy a kötelesrész alapjánál a hagyatékba tartozó vagyontárgyakat a hagyaték megnyíltakor fennálló értéken kell

számításba venni, az I. rendű alperesnek egyes ingóságok ezt követő értékcsökkenésére való hivatkozása alaptalan.

A másodfokú eljárásban beszerzett peres iratok tartalmából kitűnően a **P.** utcai ingatlan 4/6 részének tulajdonjogát az örökhagyó az édesanyjával, **K.E.J.-nével** és testvérével I.rendű felperessel kötött tartási szerződés alapján szerezte meg. A jelen per II. rendű alperese, édesanyja, **K.E.J-né** halála után egyik jogutódjaként pert indított az örökhagyó és I.rendű felperes neve ellen, keresetében közös édesanyjuk, I.rendű felperes neve és az örökhagyó között létrejött tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását, édesanyja jogán az ingatlan 1/6 részére tulajdonjoga megállapítását, továbbá a közös tulajdon megszüntetését kérte. Az eljárás során I.rendű felperes neve elhunyt, örökösei az örökhagyó és a jelen per II. rendű alperese voltak. Az örökhagyó és a jelen per II. rendű alperese a 2006. február 23-án tartott tárgyaláson egyezségeket kötöttek, melyben megállapodtak abban, hogy a közös tulajdonukban álló, **b.-i hrsz.** alatt felvett, természetben **b.-i, P.** utca 136/A. szám alatti ingatlant közösen értékesítik egy éven belül azzal, hogy a befolyó vételár 5/12 része a felperest (jelen per II. rendű alperese), 7/12 hányada az alperest (örökhagyó) illeti meg. Megállapodtak abban is, hogy a befolyó vételárból az alperes megfizet a felperesnek 700.000 forint tőkét, valamint ebből 100.000 forint után 2003. március 23-tól járó törvényes mértékű kamatát. Kijelentették a felek, hogy egymással szemben a perbe vitt jogügylettel kapcsolatban ezen felül további igényük nincs. A bíróság a felek egyezségét jogerős végzésével jóváhagyta. Mindezekből következően, az egyezség alapján - a **P.** utcai ingatlan értékéből az örökhagyót 7/12 rész értéke illeti, ezért a kötelesrész alapjánál az adott ingatlant ugyanilyen részesedésnek megfelelő értékkel kell számba venni. Az ingatlan 5/6 részének hagyatéki eljárás során megállapított értéke 13.333.000 forint volt, melyből számítva az egész ingatlan értéke 15.999.600 forint, 7/12 részének értéke pedig 9.333.100 forint.

Az egyezséggel összefüggésben az ítélet tábla álláspontja szerint nem elfogadható a felpereseknek az a hivatkozása, miszerint az a kereset elbírálásánál nem vehető figyelembe, mert a II. rendű alperes az elsőfokú ítélet ellen nem fellebbezett, továbbá igénye elévült. A kereset a II. rendű alperest kizárólag a résztulajdonában álló **P.** utcai ingatlan tekintetében érinti, ami azzal összefüggésben az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset teljesítésének türéseire irányul, mely tekintetben az alperesek egységes pertársak (Pp. 51. § a) pont), mert a II. rendű alperessel szembeni rendelkezés az I. rendű alperes elleni kereset elbírálásától függ. Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű alperes fellebbezett és a kereset elutasítását kérte, ami a Pp. 52. § (2) bekezdése alapján a II. rendű alperesre önálló fellebbezése nélkül is kihat. A hagyatékátadó végzésből kitűnően a II. rendű alperes igénye a hagyaték terhére bejelentésre került, ami a kötelesrész alapjára kiható követelés. Tartalma alapján az egyezség a közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos megállapodás, melyből eredő II. rendű alperesi követelések azzal egyidejűleg válnak esedékessé, és nem évültek el, mert a közös tulajdon jelenleg is fennáll.

Alaptalan az I. rendű alperesnek az a kérelme, hogy a bíróság a kötelesrész alapjánál a **B.** utcai ingatlant lakott értéken vegye számításba, az örökhagyó végrendeleti felhatalmazása alapján a **P.** utcai ingatlant hagyja ki a hagyatékból, mert azt az örökhagyó „osztályba sorolás kötelezettsége nélkül” juttatta az I. rendű alperesnek, továbbá a motorkerékpár hagyatékba való számbavételét is mellőzze, mert az nem jutott a birtokába. Az I. rendű alperes tehermentesen örökölte az ingatlant, saját bennlakása nem értékcsökkentő körülmény. Az örökhagyó végrendeletében arra adott meghatalmazást az I. rendű alperesnek, hogy a **P.** utcai ingatlanát eladja és a vételárat saját céljaira fordítsa, ami annak teljesülése esetén, a vételár tekintetében lett volna juttatás. Mivel az ingatlan nem került eladásra, halálakor az örökhagyó tulajdonát képezte, azt hagyatékaként kell a kötelesrész alapjánál számba venni.

Az I. rendű alperes csupán állította, de nem bizonyította, hogy a motorkerékpár kizárólag nyilvántartási adatok alapján került leltározásra. Állítását cáfolja, hogy a hagyatéki eljárás során annak hagyatékba tartozását nem kifogásolta, továbbá hagyatéki teherként került bejelentésre a motor I. rendű alperes által fizetett tárolási díja.

A kifejtettek alapján a kötelesrész alapjába tartozó hagyatéki és azok értéke a következő:

1. B. utcai ingatlan	
50.000.000	
2. P. utcai ingatlan	
9.333.100	
3. v.-i ingatlan	
7.500.000	
4. személygépkocsi	
1.000.000	
5. motorkerékpár	
500.000	
6. utánfutó	
100.000	
7. kishajó, motorral	
400.000	
8. v.-i ingatlanban lévő ingóságok	
15.000	
9. P. utcai ingatlanban leltározott ingók	értéktelen
10. B. utcai ingatlanban lévő ingók	
782.000	
11. B. utcai ingatlan bérleti díja	
200.000	
12. az örökhagyó fel nem vett nyugdíja	
43.597	
13. az U. Kft.-vel szemben fennálló követelés	értéktelen

A hagyatéki összértéke:

69.873.697 forintban

Nem vitás hagyatéki teher: 291.241 forint temetési és kegyeleti költség, 150.643 forint közjegyzői díj és 146.500 forint motor tárolási díj. Ezen túlmenően a másodfokú eljárásban beszerzett peres iratok alapján hagyatéki teher a II. rendű alperessel kötött egyezség alapján az örökhagyó tartozásaként a II. rendű alperesnek fizetendő 700.000 forint és abból 100.000 forint tőke után 2003. március 23-tól járó törvényes mértékű kamata. A 100.000 forint után az örökhagyó halálakor lejárt törvényes mértékű kamat 38.700 forint volt, melyre tekintettel az örökhagyó egyezségből eredő tartozása halálakor 738.700 forint volt. Mindezeket összesítve, a hagyatéki terhek összértéke: 1.327.084 forint.

Az I. rendű alperesi hivatkozással szemben, az ítélezési gyakorlat szerint nem tartozik a hagyatéki megszerzésével kapcsolatos költségek körébe az örökös érdekvérvényesítéséhez igénybe vett jogi képviselő díja. Nem számítható fel továbbá ilyen teherként a felperesek által az I. rendű alperes ellen indított előzményi perben az I. rendű alperes képviselőjével felmerült ügyvédi munkadíj sem, mert az a perrel felmerült költsége volt, melynek megtérítését e perben perkoltséggként érvényesíthette, és annak megtérítéséről pernyertessége folytán a bíróság ítéletében rendelkezett is.

A hagyatéki 69.873.697 forintos értékéből levonva az 1.327.084 forint összértékű hagyatéki terhet, a hagyatéki tiszta értéke 68.546.613 forint, melyből számítva a felperesek kötelesrésze személyenként 11.424.435 forint.

A Ptk. 672. § (1) bekezdése alapján a kötelesrész kiadása pénzben igényelhető, melytől való eltérés a (2) bekezdés szerint akkor indokolt, ha a kötelesrész pénzben való kiadása akár a jogosultra, akár a kötelezettre sérelmes, ez esetben a bíróság az összes körülmények mérlegelése alapján elrendelheti a kötelesrésznek egészben vagy részben természetben való kiadását. Tartalmából kitűnően a felperesek kötelesrész kiadására irányuló igénye azon a téves értelmezésen alapult, hogy a kötelesrész a hagyatékba tartozó egyes vagyontárgyaknak a törvényes örökrész felének megfelelő része, melyből kiindulva a természetbeni kiadásra és ezzel egyidejűleg a közös tulajdon megváltással való megszüntetésével, kérelmük ténylegesen a kötelesrész részben természetben, részben pénzben való kiegyenlítésére irányult. Az ítélet tábla álláspontja szerint - különös figyelemmel arra is, hogy az I. rendű alperes fellebbezésében már a kötelesrész pénzbeni kiadásának elrendelését kérte - a perbeli esetben a körülmények alapján természetbeni kiadás nem indokolt. A hagyatékba tartozó vagyontárgyak alapján a kötelesrész tisztán természetben, a további jogvitákra okot adó közös tulajdon létrehozása nélkül nem adható ki. Bennlakására tekintettel a felek egyetértettek abban, hogy a **B.** utcai ingatlan kizárólag az I. rendű alperes tulajdonában maradjon, ami alapvető és méltányolható érdeke. A másik két hagyatékba tartozó ingatlan, illetve ingatlanilletőség értéke nem fedezi a felperesek kötelesrészét, ezért ezek felperesek részére természetben való kiadása esetén is szükségszerű lenne a kötelesrész részben pénzben való kiadása. Emellett a **P.** utcai ingatlan részben a II. rendű alperes tulajdonában áll, akinek az örökhagyóval kötött egyezség alapján a közös tulajdon megszüntetése esetére kötelmi jogi igénye áll fenn. Ezért valamennyi körülményt mérlegelve, az ítélet tábla álláspontja szerint a kötelesrész pénzbeni kiadása indokolt.

Pénzbeni kiadás esetére az I. rendű alperes alaptalanul kifogásolta késedelmi kamatfizetési kötelezettségét, melynek felperesek által megjelölt kezdő időpontja megalapozatlan. A Ptk. 298. § b) pontja szerint a kötelezett késedelembe esik, ha kötelezettségét a jogosult felszólítására nem teljesíti. A perbeli adatok szerint a felperesek kötelesrész iránti követelésüket jelen perben érvényesítették, ezért keresetlevelük benyújtása minősül a követelés teljesítésére irányuló felszólításnak. A keresetlevelet az I. rendű alperes 2011. június 14. napján vette át, a kötelesrész kiadására irányuló követelést nem teljesítette, ezzel késedelembe esett, ezért 2011. június 15. napjától köteles a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat megfizetésére.

Alaptalan az I. rendű alperes beszámítási kifogása, mellyel kártérítésként a hagyatéki vagyontárgyak értékcsökkenése, az azokkal kapcsolatos költségek, az őt terhelő illetékek és kamatai megtérítését kérte kárántalányként. A hagyatékot az örökhagyó halálával megörökölte, az azokban ezt követően bekövetkezett értékváltozások, a vagyontárgyakkal kapcsolatos kiadások tulajdonosként őt terheltek, ez irányadó a vagyonszerzési illetékre is, ami az ő vagyongyarapodásával felmerülő teher. Mindezek mellett a felperesek a perindítással törvényes jogaikat gyakorolták, ami nem jogellenes magatartás, ezért emiatt kártérítési felelősségük sem áll fenn.

Téves az I. rendű alperesnek arra való hivatkozása, hogy őt perköltség nem terheli, mert a perre okot nem adott. A Pp. 80. § (1) bekezdése szerint az alperes csak akkor mentesül a perköltség viselése alól, ha a perre okot nem adott és a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri, mely utóbbi feltétel nem áll fenn.

A kifejtettek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta. A kötelesrészt egészében pénzben rendelte kiadni, ezért az I. rendű alperes kötelesrész fizetési kötelezettségét a felperesek részére személyenként 11.424.435 forintba és annak 2011. június 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatára felemelte. Tekintettel arra,

hogy az I. rendű alperes előadása szerint ingatlanértékesítéssel kívánja a kötelesrészt kielégíteni, az ítéltábla a teljesítési határidőt 60 napra felemelte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A Ptk. 679. § (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel az ítéltábla rendelkezett arról, hogy az I. rendű alperes a kötelesrészt az általa örökölt vagyontárgyakkal felel. A felperesek és az I. rendű alperes pernyertessége-pervesztessége között nincs számottevő különbség, ezért az ítéltábla az I. rendű alperes perköltség fizetési kötelezettségét mellőzve úgy rendelkezett, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik. Pervesztességük arányának megváltozására figyelemmel az I. rendű alperes illetékfizetési kötelezettségét 441.000 forintra leszállította és kötelezte a felpereseket a pervesztességükkel arányos elsőfokú eljárási illeték megfizetésére.

A másodfokú eljárásban a felperesekhez képest az I. rendű alperes nagyjából pervesztés, ezért az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint őt kötelezte a felperesek részére a másodfokú perköltség, a képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj megfizetésére. Pervesztességük arányában kötelezte továbbá a felpereseket és az I. rendű alperest az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt fellebbezési illeték megfizetésére.

Budapest, 2015. november 19.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

dr. Hegedűs Mária s.k.
előadó bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Utasi Ferencné írnok